

**Østfold- Natur nr. 63
2022**

ISSN 0803 - 4443

Vipe og storspove i Indre Østfold og Rakkestad 2022



Av Atle Haga, Berith Veiby Fossum, Per Kristiansen, Bjørn Aksel Bjerke, Torbjørn Fosser, Morten Hage, Raymond Herland, Lars Erik Johannessen, Andres Melland og Pål Sindre Svae

Forsiden: *Berith Veiby Fossum setter ned merkepinne ved et vipereir. Pål Sindre Svae har benyttet varmesøkende drone for å finne reiret, Båstad 27. mai 2022. (Foto Atle Haga).*

Samtlige personer angitt på forsiden har samlet inn opplysninger og deltatt i feltarbeid, mens rapporten er ført i pennen av Atle Haga.

Innholdsfortegnelse

- Innledning s. 3
- Vipas forekomst og biologi s. 3
- Storspovas forekomst og biologi s. 4
- Metoder og datainnsamling s. 6
- Resultater – vipe s. 7
- Resultater – storspove s. 9
- Resultater – øvrige arter s. 10
- Diskusjon s. 11
- Videre oppfølging s. 12
- Anvendt litteratur s. 14
- Vedlegg s. 15
- Tidligere rapporter i serien s. 17

Innledning

I brev av 23. mars d.å. bevilget Statsforvalteren for Oslo og Viken kr. 30.000 til Indre Østfold kommune, for til sammen med Rakkestad kommune å kartlegge de typiske fugleartene i kulturlandskapet, arter som også har status som truede i Norge (<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021>).

Kommunene skriver i sin søknad av 12. januar d.å. at de ønsker å starte med kartlegging i år, for videre å vurdere behov for tiltak for å sikre levedyktige bestander i fremtiden. Kartleggingen skal ha hovedfokus på storspove og vipe, men også ta med informasjon om åkerrikse, vaktel og raphøns, da disse artene har noe av de samme leveområdene. Selve kartleggingen skal utføres av lokale ressurspersoner med kunnskap om og erfaring med slikt arbeid og slike arter. Kartleggingen vil gi nyttig og etterlengtet kunnskap for status for artene i kommunene, samt legge grunnlag for videre prosjekt for tiltak for å bevare eller styrke bestandene.

Vipas forekomst og biologi

Vipa er en kjent og kjær fugl i de indre deler av Østfold. De første vipene observeres de siste dagene i februar og folk flest har et forhold til denne arten, noe faste vårnotiser i Smaalenenes avis og Rakkestad avis vitner om. Mange gårdbrukere er opptatt av å ta vare på vipa og flytter reir og pløyer og harver utenom kjente hekkeplasser.

Vipa ankommer kysten av Østfold flokkvis fra overvintringsområdene i Sør- Europa og i første halvdel av mars er den på plass på hekkelokalitetene. Også om høsten samler vipene seg i flokker før de trekker sørover. Flere ganger er det observert mellom 350 og 400 vipe på Lysakermoa i Eidsberg i august. I løpet av oktober har alle vipene forlatt våre to kommuner, mens enkelte vinterobservasjoner foreligger fra kysten av fylket.

Den eldste publiserte opplysningen om en fugleart i Østfold omhandler nettopp vipa. Jonas Ramus skriver i 1735 at arten forekommer i Søndre Borgarsyssel og Hammer (1775) beskriver også vipe fra Østfold. Fram til 1920 var vipa imidlertid kun en kystfugl: «Viben er hos os strengt bundet til kystlandskaberne og ruger ikke i landets indre i nogen betydelig afstand fra sjøen» (Collett 1921). Samtidig nevner Collett at noen par ruger årlig ved Nordby i Tune.

Tidligere var vipa en vanlig art i hele fylket, og hekket så vel i det åpne kystlandskap som på myrer og dyrka mark. I Trømborgfjella fantes 5 par på myrer i 1979, herunder på Blikken, Grønmyr og Heiamosen (Haga 1980). I tillegg hekket den på Bøensmosen i Rakkestad i alle fall fram til 1986 og på Svenken så sent som i 2008 (www.artsobservasjoner.no) Den hekket også fast både på Kallakmosen og Hersætermosen ved Heravassdraget på 1980-tallet (Haga 1986). På ingen av disse myrene hekker vipa i dag. Den forekommer nå for den meste på dyrket mark og beitemark i Østfold, og hekkebestanden i fylket er anslått til 150 til 300 par (Viker et al 2022).

Den norske hekkebestanden ble estimert til 40 000 – 80 000 par i 2004 (Birdlife International 2004), men bare 15- 20.000 par i 2015 (Shimmings & Øien 2015) og 7.500 – 10.000 par i 2019 (Pedersen 2020). Endringen i bestandsanslag skyldes bedre kunnskap, men har også sammenheng med en betydelig nedgang i hekkebestanden de senere år. I den siste oversikten over truede arter i Norge fra 2021 (www.artsdatabanken.no) har vipa status som kritisk truet (CR), da bestanden anslås å ha gått tilbake med mer enn 80 % på tre vipe- generasjoner.

Årsakene til bestandsnedgangen antas delvis å skyldes forhold i overvintringsområdene, både reduksjon av leveområder og jakt, som foregår i Frankrike, Italia, Spania, Malta og Hellas. Det er anslått at jakt tar livet av rundt 400.000 viper i Vest- Europa årlig, dvs. rundt 10 % av høstbestanden. Samtidig rapporterer alle EU-land om bestandsnedgang for vipe, og det vurderes stadig jaktforbud i hele unionen (Grønstøl 2020)

I Norge er moderne jordbruksdrift en kjent negativ faktor for vipene, da dette medfører tidlig grasvekst, intensiv markbehandling og gjentatt slått. En mengde reir med egg eller nylig klekte unger blir derved uforvarende ødelagt. Tilgroing og leplanting av skog rundt jordbruksarealer er også negativt, da dette øker predasjon på egg og unger fra bla. rev, trane, store måker og kråkefugler. Vipa prøver selv å kompensere for dette ved å legge reiret midt ute på åpne jorder.



For mange er det et kjærkomment syn når vipa en tidlig vårdag er tilbake på hekkeplassen (Foto Bjørn Aksel Bjerke)

Storspovas forekomst og biologi

I våre kommuner er storspova et sikkert tegn på at våren nå har kommet. I mars dukker de første fuglene opp, og med sine fløyende toner er de lette å oppdage der de slår seg ned på

hekkeplassene på myrer eller våtmarker eller dyrket mark nær våtmark. I første del av april er alle hekkefuglene på plass, men allerede i juni drar hunnene sørover etter å ha overlatt siste del av rugingen til hannene. I slutten av september har de siste spovene forlatt Østfold på veg til overvintringsområdene i Sør- Europa.

Den eldste opplysningen om storspove i Østfold er fra Bassøe (1796), som angir den som forekommende i Rakkestad fogderi. Det eldste hekkefunnet stammer fra Vansjø, nærmere bestemt fra Dillingøya, Moss i 1893 og 1894 hvor flere par hekket på en myr (Collett 1893). Først etter 1930 ble imidlertid storspova mer vanlig i Østfold (Haftorn 1971), og da på øyene og langs kysten, og senere også lenger inn i fylket. Etter 1980 har storspovebestanden gått kraftig tilbake i Østfold, særlig i ytre deler av fylket der den tidligere var en karakterfugl i kystlandskapet. For hele Østfold anslås hekkebestanden nå til totalt 25- 50 par (Viker et al 2022)

I våre to kommuner er også tilbakegangen merkbar, særlig på myrene der den før hadde fast tilhold. Eksempelvis hekket 2- 3 par fast på Kallakmosen og 1 par på Hersætermosen på 1970-tallet (Haga 1986). I Fjella i Indre Østfold hekket 4-5 par rundt 1980, på hhv. Blikken, Hattetjern, Grønmyr, Mustjern og Heiamosen (Haga 1980). I Rakkestad var det trolig hekking på Bøensmosen i alle fall i 1983. I dag hekker ikke storspova lenger på myrer i Indre Østfold, men unntak av et par på Kallakmosen.

Den norske bestanden ble i 2015 anslått å være i intervallet 2- 3000 hekkende par og med en tilbakegang på 45 % i løpet av 15 år (Shimmings & Øien 2015, Pedersen 2020). Storspova har derfor status som sterkt truet (EN) i Norge (Artsdatabanken 2021). Som for vipa oppgis moderne landbruksdrift å være negativt for storspova, i tillegg til drenering, oppdyrking og gjenvoksing av naturlige leveområder (myrer og gressmarker). Som vipa er den også utsatt for reirpredasjon. Arten har inntil nylig vært gjenstand for lovlig jakt i Frankrike, men dette ble forbudt fra jaktseasonen 2019- 2020 (www.artsdatabanken.no).



Storspova er en vårens budbringer når det lar sine vakre fløytetoner høres over hekkeplassen (Foto Bjørn Aksel Bjerke)

Metoder og datainnsamling

Arbeidet startet med opprop i Smaalenenes avis den 13. april, der folk ble oppfordret til å melde fra til kommunen ved vilt- og utmarksforvalter dersom noen fikk se eller høre vipe eller storspove. Gjennom dette oppropet kom det inn 22 observasjoner av vipe og 8 observasjoner av storspove. Det ble også gitt en oppsummering av arbeidet i Smaalenenes Avis den 14. juni, noe som resulterte i 3 nye meddelelser.

Før oppstart ble Indre Østfold Fugleforening (Birdlife Norge, Indre Østfold Lokallag) og noen ressurspersoner kontaktet direkte med forespørsel om å delta på kartleggingen. Dette medførte følgende fordeling mht. hvem som skulle dekke hvilke områder:

- Hobøl – Lars Erik Johannessen
- Spydeberg – Morten Hage
- Trøgstad, Båstad – Berit Fossum Veiby og Anders Melland
- Slitu – Raymond Herland
- Heia, Eidsberg mot Glomma – Bjørn Aksel Bjerke
- Hærland, Trømborg, Eidsberg – Per Kristiansen
- Østre Trøgstad, Kirkefjeringen – Atle Haga
- Rakkestad – Torbjørn Fosser

Kartleggingen baserte seg på vår egen kjennskap til hvor det har vært vipe og storspove tidligere, samt alle funn som ligger inne på www.artsobservasjoner.no. I tillegg ble alle nye lokaliteter med innrapporterte observasjoner av vipe og storspove undersøkt.

Samlet brukte vi mye tid på å sjekke potensielle hekkeplasser gjennom hele mai. For å oppdage vipe og spove på jordene, vet vi at det ikke er tilstrekkelig å kjøre sakte med bil langs vegene og se utover jordene på den måten. Vi foretok derfor regelmessige stopp og brukte god tid på å speide med kikkert for å oppdage fuglene, og for å finne eventuelle reir.

De fleste reirene ble funnet ved å finkjemme jordet med påvist fugl ved bruk av teleskop. For å lette arbeidet med å finne og merke reirene, ble varmesøkende drone med kamera tatt i bruk ved flere anledninger. Dette viste seg effektivt der hvor vi hadde sett rugende fugl langt ute på jordet. Det er lett å gå seg vill på store jorder uten særlig holdepunkter, og drona hjalp oss i å gå rett på reiret.

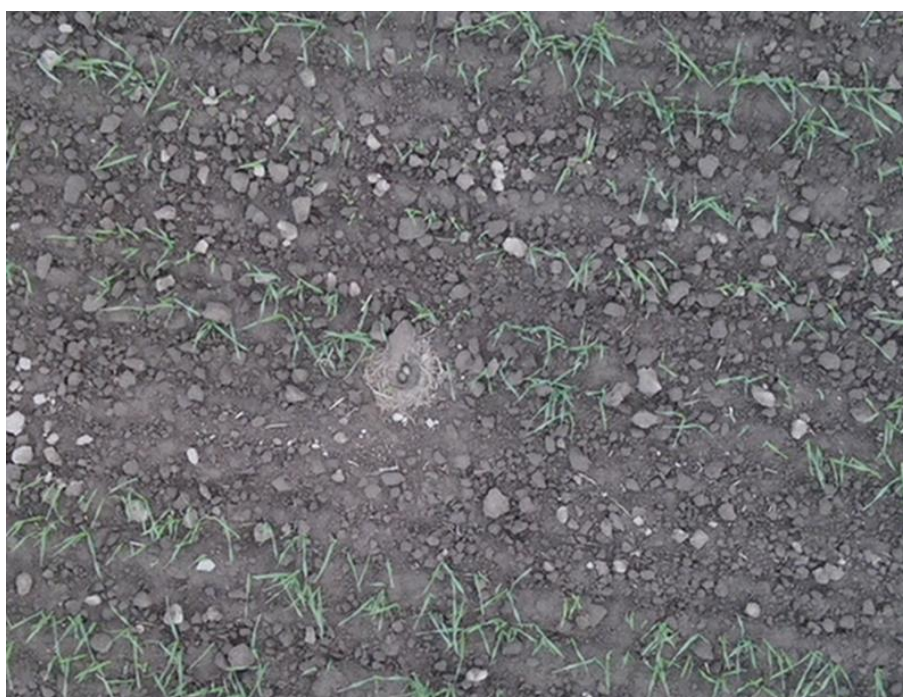
Grunneier ble kontaktet før vi gikk ut på jordene, og vi fikk samtidig tillatelse til å sette ned brøytetikker nær ved dersom reir ble funnet. Derved ble reirplassene lettere å oppdage når bonden senere skulle ut på jordet for å harve eller så eller sprøyte eller slå gress.

Resultater

Vipe

I alt ble det konstatert 29 hekkende par med vipe i Indre Østfold og 2 hekkende par i Rakkestad. I dette tallet ligger observasjon av rugende fugl, reir med egg, avledningsmanøver eller observasjon av pullus (ikke- flyvedyktige unger). I tillegg har vi totalt registrert 3 par vipere i Indre Østfold og 10 par i Rakkestad som temmelig sikkert hekket ut fra adferd. Dette dreier seg om observasjoner av par der vi har konstatert parring eller seremonier, eller sterk varsling. Samlet blir dette 44 par vipe med «sikker hekking» eller «sannsynlig hekking» i de to kommunene, slik begrepene er definert på www.artsobservasjoner.no.

I tillegg foreligger flere både innrapporterte og egne funn av arten som alle er lagt ut på artsobservasjoner, og der tilhold på egnet lokalitet i hekketiden kommer fram som «mulig hekking».



Vipereir i stubbåker fotografert med varmesøkende drone, Kviller 25 mai. (Foto Pål S. Svae)

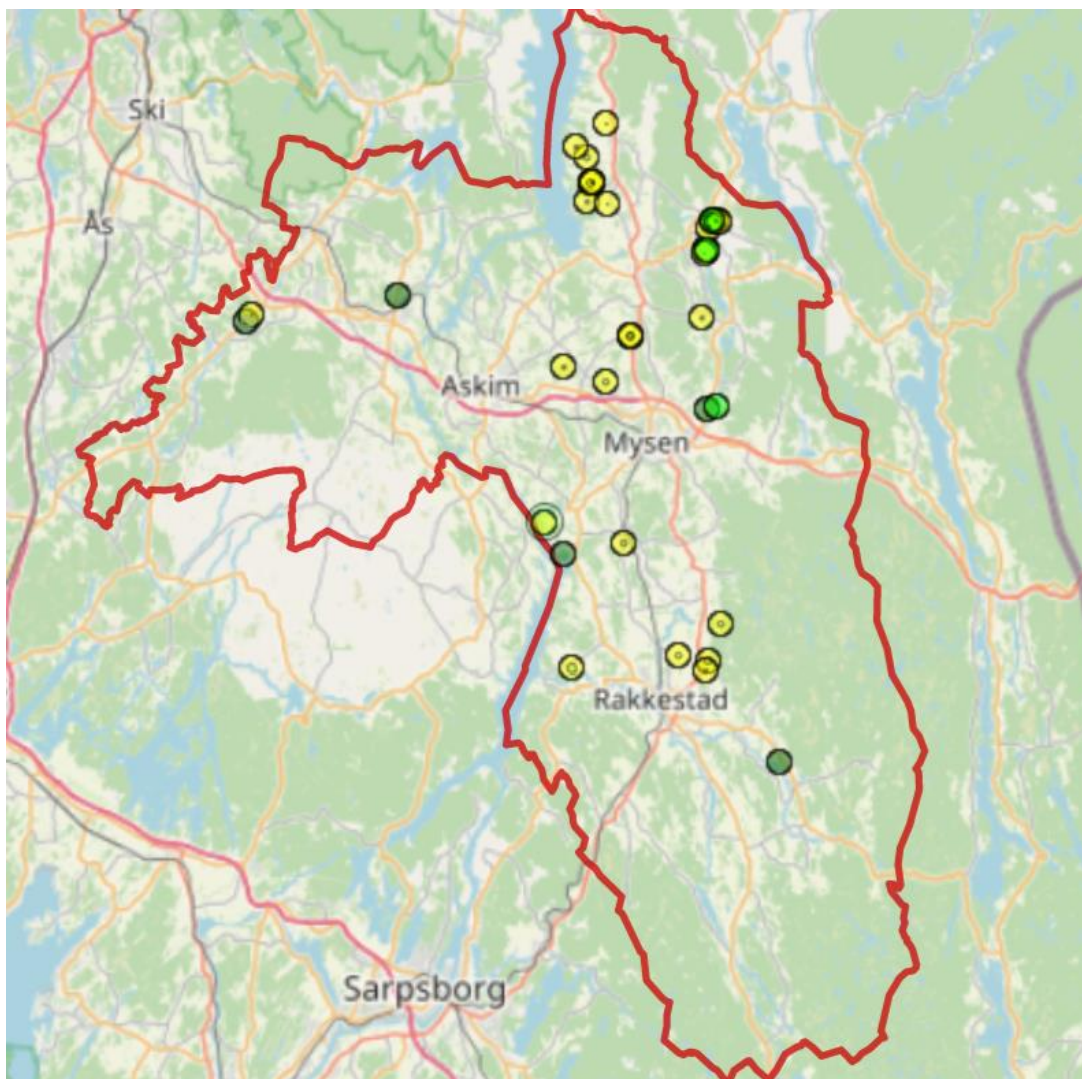
De fleste reirene ble plassert på ubearbeid jord med halmstubb, dvs. før våronna. Vi fant ingen reir i høstvetete, dvs. åker sådd i fjor høst. To reir ble funnet i kommende erteåker og et i timotei-eng, mens fire reir lå ute på små øyer i hhv. Kallaksjøen og Hersetersjøen. Kun en hekking ble konstatert på myr, nærmere bestemt Rudsmåsan der det ved to anledninger i juli ble observert vipe med sterk varsling og avledningsmanøver

I vedlegg er angitt oversikt over alle lokalitetene, mens det henvises til www.artsobservasjoner.no når det konkret gjelder funndata fra hver lokalitet.



Vipereir merket med rød stake Veibyveien, Båstad (Foto Hans Petter Veiby)

Tolv vipereir ble merket med brøytestikke som vi satte fra 0,5 til 1,0 m fra reiret. I noen tilfalle valgte vi i samråd med grunneier ikke å merke reiret, da det ikke forelå planer om å kjøre mer utpå jordet før vipene hadde klekket. Av åtte vipereir i Trøgstad var det 6 reir med 4 egg, 1 reir med 3 egg og 1 reir med 1 egg. I sistnevnte reir var vipa trolig ikke ferdigverpet. Ellers er det kjent at omlagte kull har færre enn 4 egg, som er regelen for første legging.



Kartet viser lokaliteter med sikre og sannsynlige hekkinger av vipe i 2022, slik begrepene er definert på www.artsobservasjoner.no.

Storspove

I alt ble det registrert 6 hekkende par med storspove i Indre Østfold og ingen sikre i Rakkestad, basert på funn av pullus. I tillegg ble det registrert 3 par spover i hekketiden i Indre Østfold og 4 par i Rakkestad som sannsynligvis hekket ut fra adferd. Samlet blir dette 13 par storspove med sikker eller sannsynlig hekking i de to kommunene. I tillegg foreligger observasjoner fra 2 lokaliteter som på artsobservasjoner blir angitt som «mulig hekking». I vedlegg er angitt oversikt over alle lokalitetene, mens det henvises til www.artsobservasjoner.no når det konkret gjelder alle data fra hver lokalitet.



Kartet viser lokaliteter med sikre og sannsynlige hekkinger av storspove i 2022, slik begrepene er definert på www.artsobservasjoner.no.

Øvrige arter

Øvrige arter beskrevet i prosjektet er mer tilfeldig undersøkt. Både vaktel, raphøns og åkerrikse lever alle anonymt og er mer eller mindre kun nattaktive. Det er særlig foretatt lyttinger kveldstid i Trøgstad. Dessuten foretok Magne Pettersen, Roar Olsen og Tommy A. Andersen lytteturer på kvelds/nattetid 17 og 20 juni bl.a. i Rakkestad og Indre Østfold.

Vaktel ble i juni- juli hørt ved Gutuskaug og Veibyveien i Båstad og ved Kallaksjøen og Hersætersjøen i Indre Østfold, samt i Rakkestad ved Bodal og Skjørtope, Bjørnstad ved Haldenveien, samt Nes og Brua ved Kirkeveien.

Raphøne er kun observert en gang, 3 individer næringssøkende ved Lavernes 11. april.

Åkerrikse foreligger det også kun observasjon av, 1 individ hørt Kirkeveikrysset, Rakkestad 17. juni.

Diskusjon

Både vipe og storspove hekket med færre par enn antatt ut fra vår kjennskap til forekomst de siste ti år. Dette bekrefter nasjonal kunnskap om artene er i sterke tilbakegang. Begge artene kommer tilbake til de samme hekkeplassene år etter år og bestanden er sånn sett relativt lett å overvåke. Selv en del lokaliteter som hadde vipe eller spove så sent som i 2020 og 2021 var tomme nå i år.

På den positive siden fant vi imidlertid at der hvor artene først hekket var det gjerne flere par på samme jorde. Dette kan ha sammenheng med god næringstilgang, men også som en beskyttelse mot predasjon. I noen tilfeller var vi vitne til at flere vipere samtidig gikk til «angrep» på trane når den landet like ved et reir, dvs. at vipene ga hverandre kollektiv beskyttelse. Reirene var ofte plassert midt ute på jordene så langt unna gjenvokste kanter eller grøfter som mulig, trolig for å unngå predasjon fra eksempelvis rev, og alle sammen i nypløyd eller nysådd åker.

Etter at ungene ble mer aktive, så vi flere steder at de forlot åkeren og gikk over til områder med kortvokst vegetasjon. På Homstedtsletta ble storspove-ungene sett regelmessig inne på tunet på gårdene, mens den voksne hannen satt på et av takene rett ved og fulgte med.

Merking av reir med brøytestikke ble positivt mottatt av alle grunneiere, og vi fikk tilbakemelding på at flere reir senere ble unngått når bonden var utpå jorden med redskap. Vi har ingen tegn som tyder på at merkingen forstyrret rugingen eller gjorde reiret mer utsatt for predasjon. Vel å merke benyttet vi tynne pinner slik at rovfugler ikke kunne sette seg på dem. Det er viktig å fjerne merkestikkene når rugingen er over, så de ikke står i vegen for slått og tresking.

Gaathaug (2020) anbefaler merkepinner med rødmaling som plasseres så nær reiret som mulig, slik at de sikkert oppdages av den som sitter på landbruksmaskinen (som ikke alltid er bonden selv).



Storspove pullus ved Homstvedt (Foto Bjørn Aksel Bjerke)

Videre oppfølging

Indre Østfold og Rakkestad kommuner er begge store arealmessig. Selv om det har vært kontaktpersoner rundt om i begge kommunene, er det store områder som er mangelfullt undersøkt. Den beste kartleggingen har vært i Trøgstad og Eidsberg, både fordi tidligere kunnskap her var best og fordi det her var personer som uansett prosjekt hadde satt av tid til å kartlegge vipe og spove. Dersom prosjektet videreføres neste år, vil vi ved tidlig planlegging kunne få med flere personer rundt i de to kommunene slik at det vil bli en mer helhellig dekning.

Neste år bør vi eventuelt også komme i gang med grunneierkontakt og merking av reir tidligere, dvs. så snart fuglene begynner å ruge rundt den 15. april, slik at vi når over flere lokaliteter.

For å unngå predasjon fra trane og kanskje også måke- og kråkefugler, foreslår vi at det neste år utprøves å sette opp fugleskremmel på enkelte jorder med hekkende vipe og spove. Vi tror at tranene da vil sky området, mens vipe og storspove ikke vil reagere.

Mye av tilbakegangen av vipe og storspove skyldes årsaker vi ikke kan gjøre noe med i Norge, det være seg både jakt og ødeleggelse av leveområder i vinterkvartene. Her hjemme vet vi imidlertid at mange reir med egg eller unger ufrivillig blir ødelagt ved harving, sprøyting eller slått på jordene. Et enkelt tiltak for å øke overlevelsen til ungene, er å slå enga

innenfra og ut mot jordkantene slik at en jager ungene ut av arealet og ikke fanger de i sentrum av jordet der slåmaskinen til slutt kjører.



Storspove-hannen satt regelmessig på taket på en av Homsvedtsletta og fulgte med ungene som beitet inne på tunet (Foto Bjørn Aksel Bjerke)

I Vipe-boka (Grønstøl 2020) er det gitt en rekke anbefalinger til bonden for å ta vare på denne karakteristiske arten i jordbrukslandskapet, jf. også Pedersen 2020. Anbefalingene er like aktuelle for storspove, og går i korthet ut på:

- På hver gård bør noe av jordbruksarealet forbli grasmark vinteren over og sås først om våren. Vipa unngår å hekke på høstsådde marker, men vil legge reiret rett på bar bakke.
- En mosaikk av marker med ulik drift er best. Vipa trives der områder med grasproduksjon, beitemark og brakkmark grenser til hverandre. Når ungene er født, har vipa for vane å flytte ungene fra åker og over på grasmark eller beite.
- Unngå for hard drenering av jordene. La det være igjen fukt-sig og små dammer og unngå å legge bekker og kanaler i rør. Dette er viktige områder for næringssøk.
- Unngå sprøyting av marka med pesticider som tar livet av insektene og også kan være giftig for meitemark.
- Det er ønskelig å kjøre minst mulig med traktor på jordet der vipa hekker. Hard pakking av jorda er ikke bra for meitemark.

- Oppdages vipereir der man pløyer, harver eller tromler, kan vipereiret flyttes noen meter unna, og så flyttes tilbake igjen når arbeidet er over. Bruk spade og ta med rundt 20 cm med torv/jord som rundt reiret som flyttes. Merk gjerne reirplassen med brøytetikke.
- Når en gjødsler, er det fint å dekke til vipereiret med en isboks eller bøtte mens arbeidet pågår. Fjern boksene så snart arbeidet er over, slik at vipa ikke tror at reiret er tapt.
- Slått av gress bør utsettes til etter at fugleungene er blitt flyvedyktige, dvs. til 1. juli der en vet at vipa har hekket.
- Predatorkontroll, dvs. jakt på rev og kråkefugler, bør vurderes nær gode hekkeplasser. I så fall må det tas kontakt med viltansvarlig i kommunen

Gjennom Regionalt miljøprogram i Rogaland (Fylkesmannen i Rogaland 2019) er det en ordning med støtte til etablering av såkalte «vipe-striper». Dette er soner på minst 2 dekar på dyrka mark som pløyes rett ved innmarksbeite. Pløyingen må være gjort før 10. mars og arealet må ligge urørt til 1. juni slik at vipene her kan få hekke i fred. Det hadde vært interessant om vi kunne ha prøvd ut den samme ordningen i våre to kommuner.

Anvendt litteratur:

Bassøe, H. 1796: Forsøg til Bidrag for det Tophographiske Selskabs Samlinger (Om Rachestad fogderie): Tophographisk Jorunal for Norge 18. hefte.

Birdlife International 2004: Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Bird Life Conservation Series No. 12, 374 s.

Collett, R. 1893: Mindre Meddelelser vedrørende Norges Fuglefauna i Aarene 1891- 92, med Tillæg og Register. Nyt Mag f. Naturv. Bd. 35: 1- 387.

Collett, R. 1921: Norges Fugle. (Norges Hviveldyr 2, Fugle) ved Ørjan Olsen. Kristiania.

Fylkesmannen i Rogaland 2019: Oversikt over tilskotsordningar og rettleiing til søknad om Regionalt miljøtilskot I Rogaland 2019. 23 s.

Gaathaug, M. 2020: Registering av hekkende vipe i Nordre Follo og Ås kommuner i 2020. NOF; av. Oslo og Akershus, 14 s.

Grønstøl, Gaute 2020: Vipa kamp og kurtise i kulturmarka. Asker, 124 s.

Haftorn, S. 1971: Norges Fugler. Universitetsforlaget Oslo- Bergen- Tromsø, 862 s.

Haga, A. 1980: Plante- og Dyreliv i Trømborgfjella, Eidsberg. Østfold-Natur nr. 8, 32 s.

Haga, A. 1986: Naturfaglige forhold i Heravassdraget, Trøgstad. Østfold-Natur nr. 26, 104 s. samt 8 s. vedlegg med 16 foto.

Hammer, Chr. 1775: Fauna Norvegica eller Norsk Dyr-Rige. Kiøbenhavn, 248 s.

Pedersen, Chr. 2020: Fugler i jordbrukslandskapet: Bestandsutvikling og utbredelse. Nibio rapport 6/40/2020, 40 s.

Ramus, J. 1735: Norriges beskrivelse. Kiøbenhavn,

Shimmings,P. og Øyen, I.J. 2015: Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2015-2. 268 s.

Viker, M. et al 2022 (under arbeid): Østfolds fuglefauna. En omtale av samtlige arter i nåtid og fortid.

Vedlegg

Antall sikre hekkinger av vipe i 2022, i alt 30

- Klipperbråten, Rakkestad – 2 par, pullus
- Greåker- Tingulstad, Hobøl – 3 par, rugende
- Skuleberg, Spydeberg - rugende
- Lysakermoa, Eidsberg -rugende
- Kviller, Eidsberg – 5 par, rugende og pullus
- Henningsmoen, Eidsberg - avledningsmanøver
- Rudsmåsan, Askim - avledningsmanøver
- Betel, Trøgstad – pullus
- Nedre Smeby, Trøgstad – 2 par, rugende
- Hersætersjøen, Trøgstad – 2 par, rugende og pullus
- Kallaksjøen, Trøgstad – 4 par, rugende og pullus
- Raknerud, Trøgstad - rugende
- Haakaas søndre, Trøgstad - rugende
- Veibyveien, Trøgstad – 3 par, pullus
- Skatdalen, Trøgstad - pullus
- Natrud søndre -pullus
- Evenby, Trøgstad – ruger

Antall sannsynlige hekkinger av vipe i 2022, i alt 13

- Levernes- Framnes- Herrefosser, Rakkestad – 5 par
- Østby, Rakkestad
- Gjulem, Rakkestad
- Sandaker, Rakkestad
- Østby, Os i Rakkestad - 2
- Tokerud, Eidsberg
- Salmonrud, Eidsberg
- Skjenneberg, Trøgstad

Antall sikre hekkinger av storspove i 2022, i alt 6

- Kviller, Eidsberg – pullus
- Korterud/Homstvedt, Eidsberg – pullus
- Veibyveien, Trøgstad – pullus
- Natrud søndre, Trøgstad - pullus

- Skatdalen, Trøgstad - pullus
- Evenby, Trøgstad – pullus

Antall sannsynlige hekkinger av storspove i 2022, i alt 7 (8)

- Levernes, Rakkestad
- Østby, Os, Rakkestad
- Kirkerud, Kirkeby, Rakkestad (mulig 2 par)
- Flatberg, Rakkestad
- Mjølkeberg, Hobøl
- Kallaksjøen, Trøgstad
- Kallakmosen, Trøgstad

Antall mulige hekkinger av storspove i 2022, i alt 2

- Sønstegård- Åmodt, Rakkestad
- Greåker, Elvestad, Hobøl

For nærmere informasjon om hvert funn og definisjon av «sikker hekking», «sannsynlig hekking» og «mulig hekking», henvises til www.artsobservasjoner.no der alle data er lagt inn.

ISSN 0803-4443

Rapport-serien **Østfold-Natur** utgis av Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Østfold (= **Østfold Ornitologiske Forening**).

Serien finnes på www: http://nhm2.uio.no/botanisk/nbf/ofa/natur_i_ostfold.htm

Bestillingsadr. / redaktør : Geir Hardeng , Fuglevik platå 19, 1673 Kråkerøy.

Tlf. 47 34 17 63. geirhardeng@gmail.com

Seriens kontonr.: 0530 35 93 456.

Rapportserien *Østfold-Natur*

- 1977: 1. **Øra-området ved Fredrikstad, en litteratur- og kildeoversikt.** Geir Hardeng. 17 s. Supplert, utvidet i nr.25.
2. **Årsrapport 1976 Akerøya Ornitologiske Stasjon.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 54 s.
- 1978: 3. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1977.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 64 s.
4. **Rovfuglforekomster i Søndre Smaalenene før og nå. Dessuten artikler om bever, virveldyrliste Østfold og truede plantearter.** G. Hardeng. 71 s.
- 1979: 5. **Virkning på fuglelivet på Østfoldkysten, etter oljeutslipp i Skagerrak høsten 1978.** Ole Jørgen Hanssen. 24 s.
6. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1978.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 60 s.
- 1980: 7. **Fuglelivet i Skinnerflo og Seutelva. Årsrapport 1979.** Geir Stenmark. 32 s.
8. **Plante- og dyreliv i Trømborgfjella, Eidsberg.** Atle Haga. 32 s.
9. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1979.** Rune G. Bøsy (red.). 34 s.
10. **Kurefjorden 1973–78. Ornitologiske undersøkelser og utviklingen i området.** Ø.Lågbu og A.Rosnes (red.).
- 1981: 11. **Onsøys flora.** Øivind Johansen. 101 s.
12. **Fuglelivet i Vansjø-Hobølvassdraget.** Ole Jørgen Hanssen (red.). 73 s.
13. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1980.** Rune G. Bøsy (red.). 22 s.
- 1982: 14. **Kråkerøys natur, flora og fauna. Et tillegg til Kråkerøys bygdebok.** Ole Jørgen Hanssen. 98 s.
15. **Naturfaglige og naturvernmessige forhold i Haldenvassdraget og tilgrensende områder med norsk del av Stora Le.** G. Hardeng. 148 s.
- 1983: 16. **Robert Collett (1842–1913) og opplysninger fra Østfold i Norges Fugle I–III.** Morten Viker (red.). 63 + 9 s.
17. **Habitatbeskrivelse og fuglefauna i 20 av Østfolds innsjøer.** Atle Haga. 43 s.
18. **Fuglelivet langs Seutelva, Skinnerflo og Auberghølen.** Geir Stenmark. 108 s.
19. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1981–82.** Rune G. Bøsy (red.). 48 s.
- 1984: 20. **Atlas-prosjektet (fugl) i Østfold.** Status pr. 31.12.83. Per Richard Viker. 50 s.
21. **Natur, flora og fauna i Ågårdselva-området, Tune.** Runar S. Larsen. 68 s.
22. **Ornitologiske registreringer på Jeløya, Moss.** Arne Thelin. 98 s.
- 1985: 23. **Fuglelivet ved Lysakermoa, Eidsberg.** Atle Haga. 37 s.
- 1986: 24. **Ornitologiske registreringer i Østfolds våtmarksområder.** Geir Hardeng (red.). 234 s.
25. **Fuglelivet i Øraområdet – med en fullstendig litteraturoversikt.** Morten Viker og Rune G. Bøsy (red.). 143 s.
26. **Naturfaglige forhold i Heravassdraget, Trøgstad.** Atle Haga. 112 s.
- 1988: 27. **Vandrefalken i Østfold: Tilbakegang, utryddelse og reetablering.** Geir Hardeng. 26 s.
28. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1983–85.** Magne Pettersen. 40 s.
- 1990: 29. **Fuglelivet i Øra-området 1985–88.** Ottar Krohn (red.). 42 s.
31. **Fauna og flora på Søndre Asmaløy, Hvaler.** Morten Viker, Rune G. Bøsy, Per R. Viker. 81 s.
- 1991: 30. **Akerøya Ornitologiske Stasjon 1986–89.** M.Pettersen, T.Strøm, S.Engebretsen, T.Aarvak, G.Hardeng, M.Viker. 144 s.
32. **Fuglelivet og annen ornitologisk virksomhet Mossedistriktet.** Lennart Fløseth. 278 s.
- 1993: 33. **Ornitologiske registreringer i Kurefjorden 1989–91 + vegetasjonen i Rosnesbukta 1972.** R.Botnermyr m.fl.
34. **Akerøya Ornitologiske Stasjon 1990–91, og observasjoner 1865–1960.** Morten Viker & Geir Hardeng (red.).
- 1995: 35. **Natur i Rakkestad. Øyestikkere, sommerfugler og virveldyr.** Bjørn Petter Løfall (red.). 281 s.
- 1997: 36. **Biologisk mangfold i Sarpsborg kommune.** Jan Ingar I. Båtvik. 232 s.
- 1998: 37. **Virksomheten ved Akerøya Ornitologiske Stasjon 1992–1997.** Bjørn Frostad (red.). 124 s.

